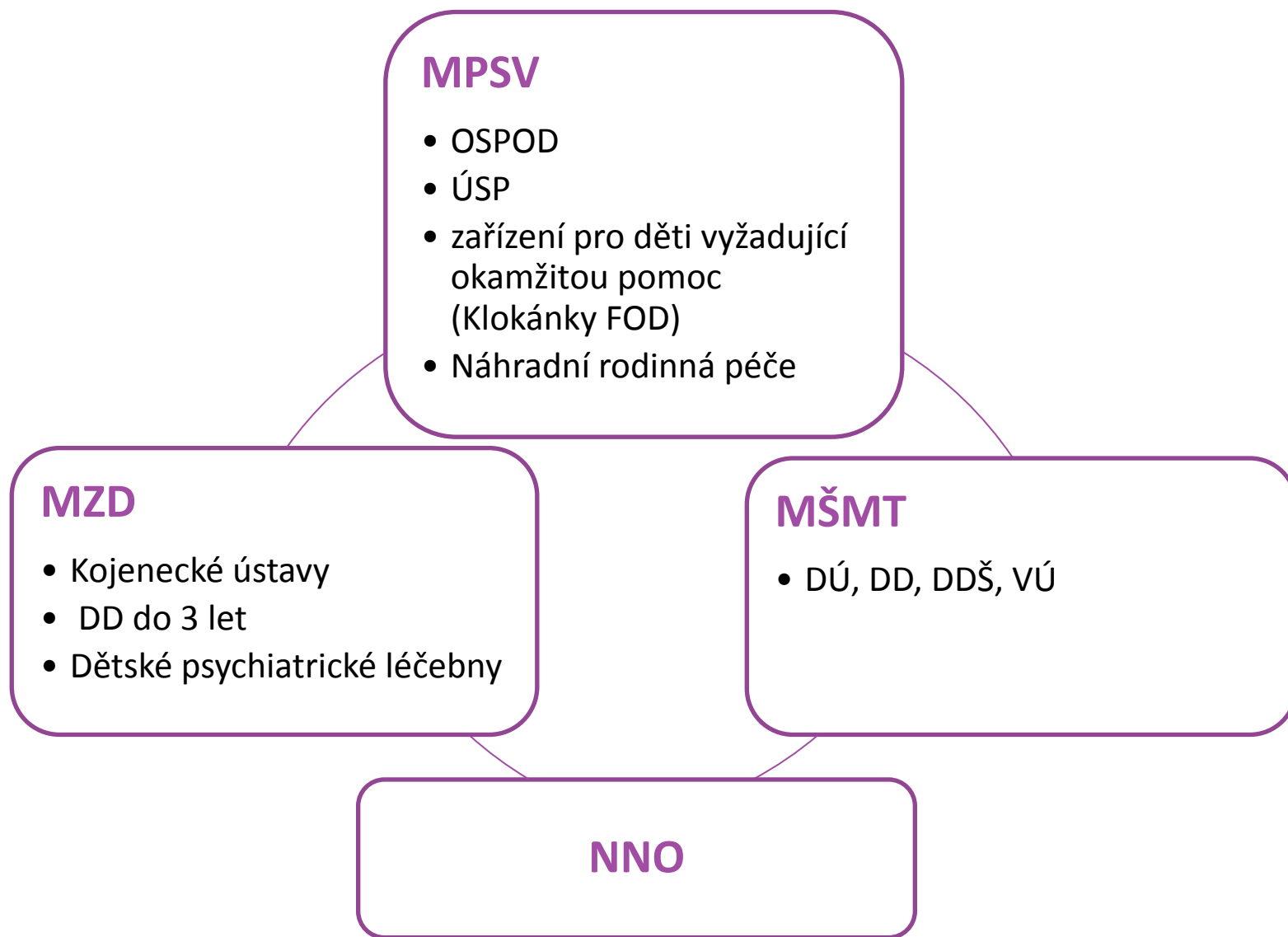




Problematické aspekty systému péče o ohrožené děti

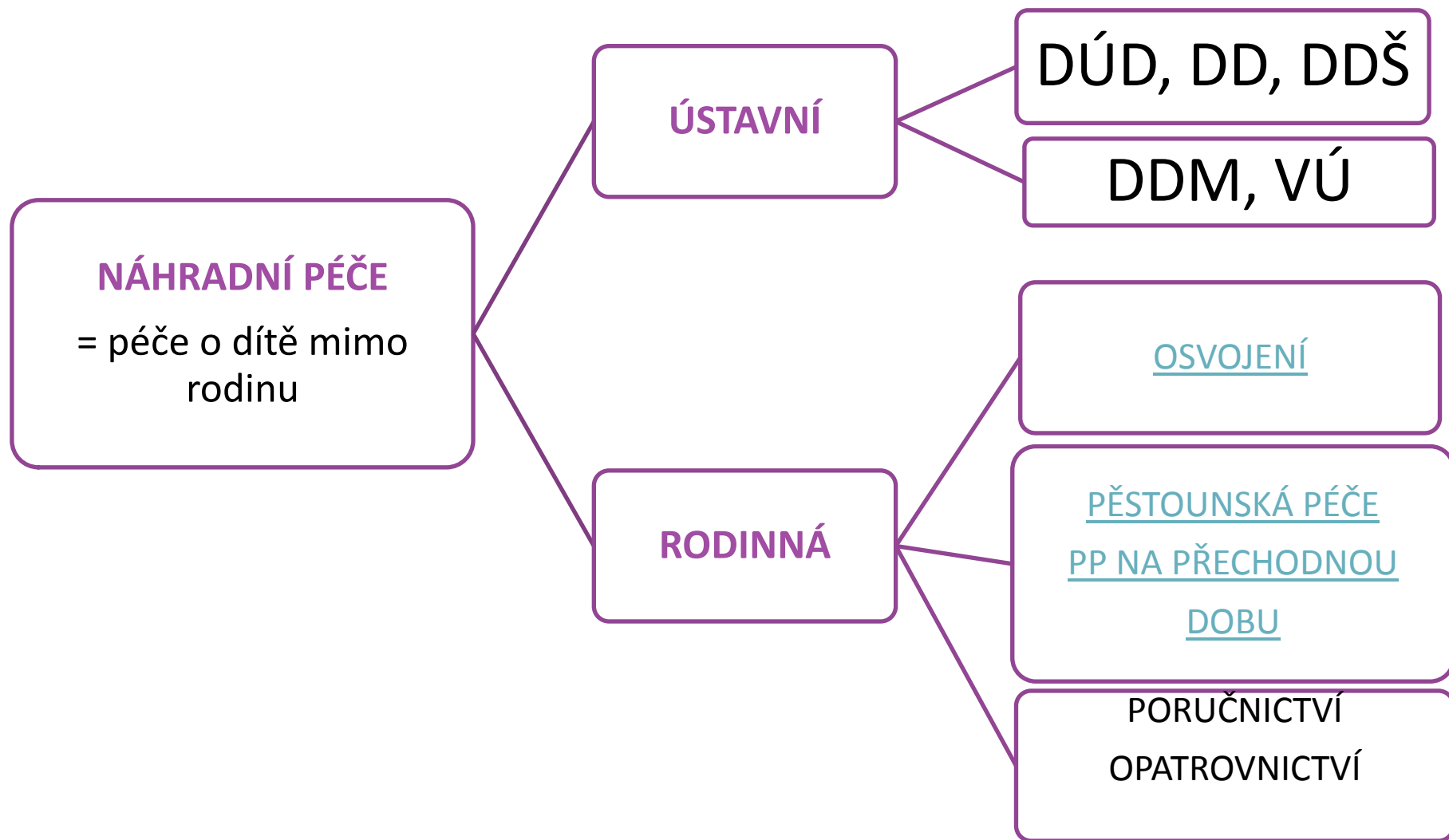
Péče o ohrožené děti



Problematické aspekty systému péče o ohrožené děti

- **Nedostatek informací** (hlavně kvalitativní výzkumy)
- **Nedostatečné využívání možností právních předpisů a mnohoznačnost jejich výkladu**
 - Zanedbání zanedbávání péče
- **Mezirezortní roztříštěnost péče**
- **Metodiky a standardy péče**
- **Personální zajištění**
 - Vzdělání
 - Kvantita (1 soc. prac. na 369 rodin, terénní soc. práce)
 - Spojení poradenské (podpůrné) a represivní funkce v jednom orgánu (osobě) ve vztahu k rodině
- **Absence prevence, sanace rodin**
- **Preference ÚV** před alternativními řešeními (7 000 dětí)
- **Efektivita vynaložených finančních prostředků**
 - Roční náklady na dítě v ÚV 28 000 Kč, v pěstounské péči 80 000 Kč

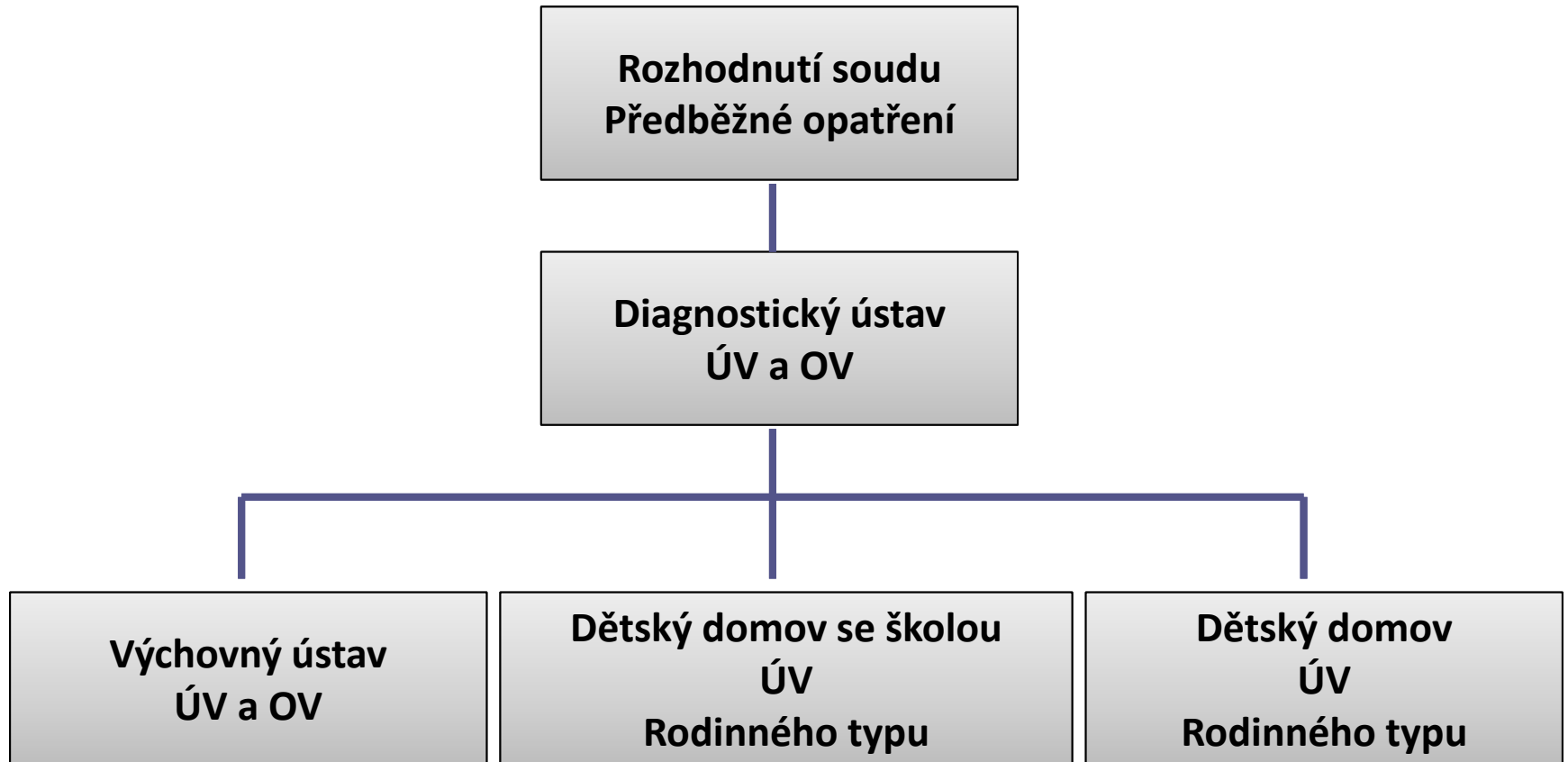
Možnosti náhradní péče v ČR



Důvody nařízení ústavní výchovy

- **§46 zákona o rodině**
 - v případě, že je výchova dítěte vážně ohrožena nebo vážně narušena a jiná výchovná opatření nevedla k nápravě či z jiných důvodů nemohou rodiče výchovu zabezpečit, může soud nařídit ústavní výchovu
- **§6 zákona o sociálně právní ochraně dětí**
 - Děti, jejichž rodiče:
 - *zemřeli,*
 - ***neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo***
 - *nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti;*
- **Praxe (DOM, 2002)**
 - Dítě je odloženo nebo opuštěno vlastními rodiči.
 - Rodiče dítěte zemřeli (minimum)
 - Dítě je psychicky, fyzicky či sexuálně zneužíváno nebo týráno – 3 %
 - Dítě je zanedbáváno.
 - Dítě má výchovné problémy a rodiče se o něj nedokáží starat.
 - Dítě trpí psychickým či tělesným postižením a rodiče nejsou schopni mu zajistit náležitou péči – 18,7 %
 - Rodiče neplní svou rodičovskou zodpovědnost pro fyzickou či duševní nemoc delšího trvání.
 - **Nepříznivá sociální situace – 59, 7 %**

Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy



ÚSTAVNÍ VÝCHOVA

- **nařízena** rozhodnutím soudu, pro ty, kteří nemohou vyrůstat v rodině
- **u dětí 3 – 18 let věku**
- uskutečňuje se podle věku ve **zdravotnických a školských zařízeních** (kojenecké ústavy, DD, DDŠ, DÚ, VÚ)
- základním předpokladem nařízení ÚV **je vážné ohrožení nebo narušení výchovy dítěte**

OCHRANNÁ VÝCHOVA

- **uložena** soudem, spáchá-li dítě mezi **12. – 15. rokem** věku čin, za který lze dle trestního zákona uložit výjimečný trest
- **uložena v trestním řízení mladistvému** mezi **15. – 18. rokem** tehdy, jestliže ochranná výchova podle rozhodnutí soudu splní svůj účel lépe než uložení trestu odnětí svobody
- uskutečňuje se **ve školských zařízeních** (DDŠ, VÚ)
- základním předpokladem uložení OV je protispolečenský čin dítěte nebo mladistvého, který naplňuje skutkovou podstatu **trestného činu**

Předběžné opatření

- vydáváno soudem v případech **řešení nenadálé, akutní situace jedince**:
 - ocitne-li se bez jakékoliv péče
 - je-li ohrožen život
 - je vážně ohrožen či narušen jeho další vývoj
- má **krátkodobé poslán**í, je následně soudem dořešeno – může být zrušeno či soud nařídí ústavní výchovu

Odchod z ústavního zařízení

- zpravidla v 18 letech (max. do 26 let).
- DD nebo VÚ se většinou snaží najít náhradní bydlení, popř. práci, ale dále mladého člověka nemonitoruje
- neexistuje systematická, dlouhodobá, propracovaná „příprava na odchod“ za DD, mladí dospělí nemají po odchodu z čeho čerpat (informace, podporu)

Odchází:

- Do původní (biologické rodiny) –zpravidla přetrhání vazeb, narušení citových vztahů
- Do dalšího zařízení – např. Dům na půli cesty.
- Do ubytovny, azylového domu
- Na ulici

Dům na půli cesty

- Poskytuje mladým lidem, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, kterou nejsou schopni řešit vlastními silami, **PODPORU NA JEJICH CESTĚ K SAMOSTATNÉMU ŽIVOTU** a jejich aktivnímu začlenění do běžného života společnosti
 - Ubytování
 - Poradenství
 - Aktivační programy - rozvoj kompetencí
- **DÉLKA POBYTU** cca 1 rok
- **CÍLOVÁ SKUPINA**
 - Zletilé osoby opouštějící: DD, DDŠ, DÚ, VÚ, z výkonu trestu odnětí svobody, z pěstounských rodin
- **Např. Velký Dvůr u Pohořelic**

Obtíže mladých lidí opouštějících ústavní výchovu (Gottwaldová, 2006)

- „Reálný svět“ - nereálná očekávání
- **Hospodaření** s finančními prostředky (bydlení?) → shánění financí (práce, nelegální činnost)
- **Nedůvěra ve vlastní schopnosti**
- Sociální kompetence
- Problémy ve vztazích
- Neznalost rodičovské role
- Stigmatizace



Analýza rámcových podmínek předprofesního vzdělávání v ČR

se zaměřením na obory středoškolského vzdělávání
v prostředí výchovných ústavů

Základní data

- 33 VÚ (32 zřizovatel MŠMT či kraj; 1 zřizovatelem soukromý nestátní subjekt)
- ve školním roce 2010/2011 1 365 mladistvých
- 977 chlapců a 338 dívek (15 až 18 let)
- v SOŠ a OU při zařízení 874 studentů, mimo
zařízení 236 studentů, 238 studentů není
zařazeno nikam

(Statistická ročenka školství, ÚIV, 2011)

Obory dle ukončení

- 27 VÚ studijní obory střední školy v rámci zařízení, v 5 zařízeních škola mimo zařízení
- všechny obory ukončené závěrečnou zkouškou s výučním listem
- absence oborů ukončených maturitní zkouškou
- převažují obory vzdělání ze skupiny E a H
- obory ze skupiny E jsou dvouleté a tříleté obory - střední vzdělání s výučním listem určené hlavně pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním

Nabídka učebních oborů

- 34 oborů, v 10 skupinách – převážně obory, ve kterém se připravují žáci se sklonem k manuální práci
- převažuje praktická složka vzdělávání, která má výrazně působit na formování praktických dovedností pro život i pro uplatnění v povolání
- nejčastějšími obory **Praktická škola dvouletá a Praktická škola jednoletá**
- obory s vyšší četností jsou **Stavební práce, Provozní služby a Provoz společného stravování**
- největší četnost v kmenových oborech Gastronomie, hotelnictví a turismus; Zemědělství a lesnictví; Stavebnictví, geodézie a kartografie

Trendy

- Absence informací o možnostech vzdělávání
- Omezená nabídka oborů
- Vysoká fluktuace studentů
- Hledání nových forem předprofesní přípravy

Vysoká fluktuace studentů

- v prvních ročnících více studentů než v závěrečném ročníku z oboru vychází
 - studijními neúspěchy
 - fluktuace ve všech ročnících oborů
 - nízká motivaci ke studiu
 - dosáhnutí zletilosti spojené s nevyužitím možnost obor dokončit

Omezená nabídka oborů

- omezené možnosti vzdělávání
 - často obory Praktická škola dvouletá, Praktická škola jednoletá
 - často žáci/studenti nemají vůbec možnost volby a musí volit obor, který je k dispozici
- rušení oborů

Bariéry v profesním vzdělávání

- Informovanost – nízká, žádná
- Omezená nabídka oborů
 - snižování motivace studentů
 - nižší konkurenceschopnost na trhu práce
- Absence oborů ukončených maturitní zkouškou
 - nenaplnění vzdělanostního potenciálu